

Framtidskuster för människa och miljö

Hur ser ekonomisk tillväxt ut som är skonsam mot både människa och miljö? Framtidskuster är ett projekt där forskare, tjänstemän och näringsliv arbetar tillsammans för hållbar utveckling längs kusterna i Danmark, Norge och Sverige. Projektet bemöter tre aktuella utvecklingstendenser som kan urskiljas för kusterna längs Kattegatt, Skagerack och Öresund:

- Traditionella kustnäringars minskande betydelse för kustens bofasta.
- Turismens ökande påverkan på kustens människor och miljöer.
- Privatiseringen av fria fiskeresurser.

Att möta den här utvecklingen på sätt som skapar hållbar ekonomisk tillväxt är en utmaning för kustområden i Kattegatt, Skagerack och Öresund och kräver kunskap om förutsättningarna för hållbar utveckling i kustområden. Därför jämför vi situationen i västsvenska, nordjyska och sörländska kustområden och granskar villkoren för kustutveckling. De kustområden som ingår i Framtidskuster är olika och vi tror att det i varje område finns erfarenheter och goda exempel som kan berika kustområden på andra platser. Framtidskuster ställer frågor kring hur våra samhällen förändras och vad vi kan lära av varandras erfarenheter? Hur kan vi möta utvecklingen på sätt som kan bidra till ekonomisk tillväxt som också är hållbar för människa och miljö?

“Drömmen om en orörd strand eller klippa är den bästa resursen. Men nästan alla badar ändå där alla andra badar.” (Tjänsteman 2010)

Hamnen är central i Framtidskusters arbete. Här sker möten och här skapas effekter och relationer mellan besökare, bofasta och entreprenörer som är grunden för både besöks- och fiskenäring. Man kan säga att det är i hamnarna längs kusterna i Kattegatt, Skagerack och Öresund som tradition och modernitet möts. I en antologi som Framtidskuster arbetar med gör vi nedslag bland t.ex. kusternas båtar, konflikter och shopping. Vi ger perspektiv på vad ”kust” är och har varit för bofasta och besökare.

I Framtidskuster drivs flera olika delprojekt där deltagarna tillsammans diskuterar, forskar och omsätter forskningsresultat i praktiken. På det här sättet lär vi av varandra. Vi lär oss att förstå varandra trots att vi arbetar i olika länder, i regioner med skilda förutsättningar och i organisationer med olika intressen. I samarbetet blir det tydligt att forskning och praktik är beroende av varandra, precis som att olika områden och intressen hänger ihop. Områden som kulturarv, turism och fiskerinäring är länkade till varandra – idag och historiskt – och kräver skilda kompetenser för att kunna förstås och omsättas i praktiken.

Fiske har varit, och är fortfarande, en central näring för kustsamhällen runt Kattegatt, Skagerack och Öresund. Yrkesfisket är viktigt, både som samtida näring och som kulturhistorisk utgångspunkt i dagens hamnutveckling. Även om yrkesfisket idag är en utsatt näring i Skandinavien är det socioekonomiskt och symboliskt viktigt för ett framtida bärkraftigt fiske och en hållbar besöksnäring. Här behöver vi kunskap om hur ett hållbart fiske för framtidens kustsamhällen kan se ut.

Vad kan vi göra för att hålla fiskerikulturen levande? I ett av Framtidskusters delprojekt undersöks hur fiskare kan organisera sig och sälja sina fångster på nya sätt. Projektet har resulterat i ett kooperativt kvotsällskap i Thorupstrand i Danmark. Kvotsällskapet fungerar som ett pilotprojekt och som inspiration för andra skandinaviska kustsamhällen. Pilotprojektet fungerar också som en plattform för kritisk granskning av den offentliga debatten och EU:s gemensamma fiskepolitik.

Köpenhamns universitet, föreningen Han Herred Havbåde och Vest-Agder fylkeskommun driver tillsammans ett delprojekt med syftet att utveckla en modern kustled över Skagerack. Tanken är att utveckla turistnäringen utifrån Norges och Danmarks gemensamma kulturarv. Under hundratals år har länderna handlat med varandra och berättelserna om gränsöverskridande kärlek, kunskapsutbyten och kompetenser är otaliga. Nu studeras den dansk-norska historiska skeppshandeln och ett unikt skeppsvrak rekonstrueras inom ramen för Framtidskuster. Resultatet av det här arbetet kommer att visas upp under de kommande åren.

Idag trafikeras vattnet mellan Danmark, Norge och Sverige av en mängd fritidsbåtar och Framtidskuster arbetar för att fördjupa kunskaperna om dessa resor. Projektets norska och svenska parter samarbetar för att undersöka fritidsbåtturismen. Vad är det som gör att turister väljer en hamn framför en annan och vad är det egentligen de gör på sina båtar? För att ta del av båturlusternas synpunkter har intervjuer och enkätundersökningar genomförts i gästhamnar, men för att verkligen få en djupare insikt i hur båtlivet ter sig steg Framtidskuster också ombord under ett par sommarveckor. Denna nya kunskap ger oss möjlighet att utveckla verktyg för att förbättra gästmottagandet i Danmark, Norge och Sverige. Tillsammans med Bragdøya Kystlag, DNT Sør och Västsvenska turistrådet omsätts förändringarna nu i praktiken – bättre övernattningsplatser på spännande platser, bättre mottagande av småbåtar och bättre information.

Under sina resor vill fritidsbåtturister kunna njuta av kultur- och naturupplevelser, men också veta mer om det landskap man färdas i. I Norge driver man i fyrmuseet Lindesnes regi ett pilotprojekt där olika tekniker för att kommunicera kulturminnen undersöks. Nu finns en digital kommunikationsmetod som möjliggör för besökare att med hjälp av en mobiltelefon ta del av fakta, berättelser och musik. Utan att koppla upp sig mot Internet kan nu besökare höra fyrvaktare berätta om livet i kustbandet – i den egna mobiltelefonen.

Hur skapar man moderna attraktioner i en kuststad? I Helsingborg arbetar staden tillsammans med forskare och studenter från Lunds universitet kring frågor om destinations- och attraktionsutveckling med lokal utgångspunkt. Helsingborg står inför ett långsiktigt stadsutvecklingsprojekt där delar av hamnen ska ersättas av bostäder, kontor och butiker vilket aktualiserar frågor om hur detta nya "rum" bör göras ekonomiskt, kulturellt, miljömässigt och socialt hållbart. Hur får vi boende, arbetande och turister att vilja vistas i det här nya området? Vilken typ av attraktion kan ytterligare bidra till att placera Helsingborg på kartan? Vetenskapliga undersökningar som analyserar tidigare, liknande hamnutvecklingsprojekt lokalt och globalt skapar ett underlag när beslut om framtiden ska tas. Med utgångspunkt i turismens betydelse som basnäring sätts Helsingborgs urbana utvecklingsarbete i relation till mindre turismutvecklingsprojekt på västkusten - vilka gemensamma nämnare vi kan finna här?

Framtidskuster Bohuslän är ett delprojekt där forskare, intresseorganisationer och kommuner samarbetar för att skapa kunskap och formulera strategier kring hur turismen i området kan utvecklas till en näring med hög ekonomisk och social avkastning, samtidigt som fysiska, sociala och kulturella värden i kustsamhällena behålls

”Människor idag vill uppleva det enkla, genuina, jordnära. Fler besökare är intresserade av ’eko/grönt’, det gäller i hög grad internationella besökare.” (Tjänsteman 2010)

och förstärks. I tre pilotprojekt på Sveriges västkust undersöks hur den bofasta befolkningen uppfattar turismutveckling, hur lokalt entreprenörskap fungerar samt hur båturlästerna uppfattar destinationen. Genom kombinationen av forskning, strategiskt utvecklingsarbete och nya samarbetsformer bidrar Framtidskuster till hållbar turismutveckling på platserna.

“Shopping är en del av destinationen. Utifrån formeln ‘bo-äta-göra’ representerar shopping en av de mest förekommande aktiviteterna”. (Tjänsteman 2010)

Framtidskuster är ett skandinaviskt samarbetsprojekt där danska, norska och svenska parter inom akademi, offentlig sektor och näringsliv arbetar tillsammans för att skapa ny kunskap och samarbeten över geografiska och organisatoriska gränser. Det överordnade målet är att tillsammans verka för hållbar utveckling – ekonomiskt, kulturellt, miljömässigt och socialt. Genom nya samarbetsformer, forskning och praktiska pilotprojekt synliggör och profilerar projektet Skandinaviens kustområden. Framtidskuster utvecklar kunskap, strategier samt innovativa koncept och tjänster som bl.a. utvecklar kustleder och förbättrar gästhamnar. Projektet bidrar också till att binda samman regionen genom nya former för maritimt samarbete.

FOTOGRAFER

Anneli Fredrikson

Annette Rattfelt

Caroline Troedsson

Ida de Wit Sandström

Jörgen Rudbäck

Kirsten Monrad Hansen

Kristina Lindström

Mia Larson

Mikael Almse

Rune Larson

Bragdøya kystlag ■ Centrum för Turism, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet ■
DNT Sør ■ Han Herrer Havbåde ■ Helsingborgs stad ■ Institutionen för Service Management,
Campus Helsingborg, Lunds universitet ■ Kungälvs kommun ■ Orust kommun ■
SAXO-institutet, Köpenhamns universitet ■ Tjörns kommun ■ Vest-Agder fylkeskommun ■
Västsvenska turistrådet ■

www.framtidskuster.org

